13. 9. 2002

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Překračování státních hranic

Jelikož stále není mezi občany České republiky dostatek informací o změnách souvisejících se vstupem ČR do Evropské unie, zmíním se v následujícím článku o záležitosti dotýkající se téměř každého – překračování státních hranic. Zároveň se pokusím uvést do pořádku některé nepřesnosti, jež se často v médiích a mezi širokou veřejností vyskytují.

Jelikož stále není mezi občany České republiky dostatek informací o změnách souvisejících se vstupem ČR do Evropské unie, zmíním se v následujícím článku o záležitosti dotýkající se téměř každého – překračování státních hranic. Zároveň se pokusím uvést do pořádku některé nepřesnosti, jež se často v médiích a mezi širokou veřejností vyskytují.

V současné době je na všech hraničních přechodech po celé délce státních hranic České republiky vykonávána celní i hraniční (pasová) kontrola. Režim státních hranic je upraven s každým sousedním státem jednotlivě v příslušných mezistátních dohodách. Ty upravují vymezení vlastní hranice, zřizují jednotlivé hraniční přechody, určují oprávnění osob vykonávajících kontrolu na území druhého státu, určují režim kontrol, umožňují zjednodušený výkon těchto kontrol (například v prostorách pouze jedné celnice namísto dříve samozřejmých dvou), vymezují hraniční turistické stezky apod.

Hranice České republiky s Rakouskem a Spolkovou republikou Německo jsou v současnosti tzv. vnější hranicí Schengenského prostoru. Samotným vymezením Schengenského systému se zabývala ve svých článcích před časem Marie Janšová, a proto se zde omezím jen na stručné shrnutí. Schengenské systém prošel poměrně rychlým vývojem a přes původní samostatnost nyní tvoří část evropského acquis a je tak integrální součástí evropského práva. Jeho podstatou je zrušení kontrol na vnitřních hranicích a jejich nahrazení kompenzačními opatřeními na hranicích vnějších. Takovými opatřeními jsou zejména vyšší stupeň ochrany vnější hranice, společná evidence nežádoucích osob, policejní spolupráce apod. Základním cílem tohoto systému je usnadnění volného pohybu v rámci EU a vytvoření „Evropy bez vnitřních hranic“.

Na vysvětlení lze použít konkrétní příklad. Čech cestující dnes do států EU překračuje v každém případě i hranici schengenského prostoru a musí se tak často podrobit důkladné kontrole a ve většině případů i zaznamenání data vstupu do tohoto prostoru do cestovního pasu. Pokud pokračuje na své cestě přes Německo například do Francie, na německo-francouzských hranicích pak již kontrolován není a existenci této hranice například při cestě autobusem nemusí ani zaznamenat.

A nyní se dostáváme k výše zmíněným častým nepřesnostem a nejasnostem. Ty vznikají z obvyklému směšování vstupu České republiky do EU a vstupu do Schengenského systému. ČR v rámci své přípravy předpokládá vstup do Unie 1.1.2004 a toto datum není zatím vůbec nereálné. Kandidátské státy jsou sice ke dni vstupu do Unie povinny aplikovat i Schengenské acquis, ale vzhledem k jejich počtu je technicky nemožné napojení všech těchto států na jednotný Schengenský informační systém (SIS). Ten tvoří nezbytnou součást schengenského systému (umožňuje rychlý přenos údajů o nežádoucích osobách, ukradených vozidlech, falešných bankovkách apod.) a tak plné zapojení nových členských států do jeho rámce bude možné pravděpodobně až po zapojení jeho nové verze (SIS II.), což by mělo být někdy kolem 1.1.2006.

Z uvedeného vyplývá jasná otázka – co bude pro občana ČR v souvislosti s přechodem státních hranic znamenat vstup do Unie a co plné zapojení do Schengenského systému? Pokud Česká republika vstoupí do EU nebude ještě zrušena kontrola na hranicích s Rakouskem a Německem, ale

občané ČR – jako občané Unie již nebudou muset prokazovat účel své cesty do jiných států EU, nebo dostatek prostředků na zajištění pobytu. Pro některé spoluobčany bude potom velmi významným fakt, že občané ČR budou automaticky vymazáni ze seznamu osob, kterým má být odepřen vstup na území Schengenského prostoru.

V okamžiku kdy Česká republika začne plně aplikovat Schengenské acquis, budou kontroly na vnitřních hranicích (což budou určitě hranice s Německem a Rakouskem, pravděpodobně hranice s Polskem a v dříve či později i hranice se Slovenskem) úplně zrušeny a tyto hranice bude možné překračovat kdykoli a kdekoli. Pouze v případě nějakého významného migračního proudu, vzniku epidemie nebo jiné výjimečné události bude možné kontroly na vnitřních hranicích dočasně obnovit a absolutní volnost překračování státní hranice tak omezit.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Nové nařízení EU o obalech a obalových odpadech: kdo všechno může být výrobcem?
- K navrhovanému zúžení definice závislé práce: uzavřený výčet znaků nadřízenosti a jeho meze
- Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíce červenec a srpen 2026
- Další opatření k implementaci nařízení EUDR – co bude dál?
- Zjišťování zahraničního práva znalcem v oboru Právní vztahy k cizině
- Jednotné evropské nebe: změna zákona o civilním letectví na obzoru. Od evropského rámce k vnitrostátnímu provedení
- Komunitní energetika od 1. srpna 2026: co se skutečně mění
- Chat Control: dvě odlišné regulace pod stejným názvem
- Evropské dotace srozumitelně: Díl druhý – Žadatel nebo příjemce?
- Cyber Resilience Act: od září 2026 budete muset hlásit incidenty i zranitelnosti. Jste na to připraveni?
- Přeshraniční provoz dronů v Evropské unii